سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره یازدهم، شماره سوم، مرداد و شهریور ۱۳۹۱، ۱۸۶-۱۸۵

چگونه به نظرات داوران پاسخ دهیم

How to Answer to the Comments of the Reviewers

محسن رضائیان[۱]
M. Rezaeian

زمانی‌که نویسندگان، مقاله خود را جهت چاپ به مجله مورد نظرشان ارسال می‌کنند و در صورتی که مقالـه ارسـالی در حیطـه تخصصی مجله قرار داشته و مطابق با استانداردهای مجله به رشته تحریر در آمده باشد، جریان داوری شروع می‌گـردد. معمـولاً نتیجه داوری به یکی از سه صورت زیر، توسط سردبیر مجله به اطلاع نویسنده مسئول مقاله خواهد رسید:

۱. پذیرش مقاله بدون پیشنهاد هیچ‌گونه تغییر

۲. بازنگری مقاله و ارسال مجدد آن

۳. رد مقاله

دریافت نتیجه اول بسیار به ندرت رخ می‌دهد. برای نمونه، تجربه سردبیری چهار ساله اینجانب نشان مـی‌دهـد کـه حتـی یـک مقاله از مقالات ارسالی به مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، به چنین نتیجه‌ای دست نیافته است. دریافت نتیجه سـوم نیـز بسته به نوع مجله ممکن است که از کمتر از ۱۰٪ تا بیشتر از ۹۰٪ متغیر باشد.

مجلات بسیار معتبر، میزان مردود مقاله‌ای (Reject Rate) برابـر بـا ۹۰٪ دارنـد و در برخـی از مجلاتـی کـه مـرور همتایـان سردبیری را به طور جدی مورد لحاظ قرار نمی‌دهند و یا اینکه برای چاپ مقاله، اقدام به دریافت وجه می‌نمایند، تقریبـاً تمـامی مقالات ارسالی به چاپ می‌رسند و فقط ممکن است که کمتر از ۱۰٪ مقالات وارده رد شوند. با این وجود، برای بیشتر مجلات و از جمله مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، میزان مردودی مقاله بالغ بر ۵۰٪ می‌باشد. این نکته بدان معنی است کـه از هـر دو مقاله ارسالی به مجله، تنها یکی از آن‌ها به زیور طبع آراسته خواهد شد.

نکته بسیار مهم این است که اگر نویسنده مسئول یا رابط یک مقاله، بـا نتیجـه دوم یعنـی بـازنگری مقالـه و ارسـال مجـدد آن روبه‌رو شد، دقیقاً چه کاری را باید انجام دهد تا مقاله وی مورد پذیرش قرار گیرد. متأسفانه، شواهد موجود نشان می‌دهنـد کـه بسیاری از نویسندگان به ویژه نویسندگان تازه‌کار، دقیقاً نمی‌دانند که در این مرحله چه کاری را باید انجام دهند، از همـین رو، سخن سردبیری حاضر به تشریح این نکته مهم می‌پردازد.

۱- استاد گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۳۴۰۰۳، دورنگار: ۰۳۹۱-۵۲۲۵۲۰۹، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-16]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.3.1.2]

در این مرحله، ضروری است که نویسنده مسئول مقاله پس از دریافت نتیجه داوری و تصمیم سردبیر مبنی بر تجدیدنظر و ارسال مجدد مقاله، ابتدا نظرات داوران را به دقت مورد بررسی و توجه قرار دهد. وی، همچنین باید این نظرات را برای سایر نویسندگان مقاله ارسال کرده و نظر آن‌ها را به دقت جویا شود. پس از شناخت دقیق نقطه نظرات داوران و درک نظر سایر همکاران، مرحله اقدام به تجدید نظر در متن مقاله، بر اساس نظر داوران فرا می‌رسد.

معمولاً نظرات داوران را می‌توان در دو بخش خلاصه نمود. بخش اول به آن نقطه نظراتی برمی‌گردد که انجام آن‌ها ضروری بوده و بر غنای مقاله خواهد افزود. این‌ها نظراتی هستند که حتماً باید در تجدیدنظر مقاله مورد توجه قرار گیرند. بخش دوم نظرات داوران هم به آن نکاتی برمی‌گردد که یا انجام آن‌ها ضروری نبوده و یا حتی ممکن است بر خلاف اهداف اولیه در نگارش مقاله باشند. این نظرات باید توسط نویسندگان، با کاربرد دلایل متقن علمی و در کمال احترام، پاسخ داده شوند و نویسندگان نشان دهند که چرا این نظرات، مبنایی برای انجام تغییرات در متن مقاله نداشته‌اند.

برای آنکه نویسندگان بتوانند جواب این‌گونه نظرات را به طور صحیح ارائه نمایند، آن‌ها باید پس از تجدیدنظر در متن مقاله، نامه‌ای را نیز خطاب به سردبیر مجله به رشته تحریر درآورند و در آن، به تک‌تک نقطه نظرات داوران پاسخ دهند. آن‌ها باید در این نامه ذکر نمایند که کدام یک از نقطه نظرات مبنای تغییر و تجدیدنظر در مقاله شده و این تجدیدنظر چگونه رخ داده است و کدام یک از نقطه نظرات نیز به دلایل علمی، مبنایی برای تجدید نظر در متن مقاله را فراهم نیاورده‌اند.

همچنین، توجه به این نکته بسیار ضروری است که هرگونه تجدیدنظری که در متن مقاله و بر اساس نظر داوران ایجاد می‌گردد باید به صورت زیرخط‌دار (Underline) از متن قبلی مقاله مجزا گردد تا داوران به هنگام مطالعه مجدد مقاله، به سهولت دریابند که کدامیک از قسمت‌های مقاله مورد تجدیدنظر قرار گرفته است.

نویسندگان باید در تجدیدنظر مقاله خود تمامی نقطه نظرات داوران را مورد توجه و پاسخ قرار دهند. در غیر این‌صورت، زمان بررسی مجدد مقاله به طول انجامیده و اصلاحات انجام نشده، مجدداً درخواست می‌گردد. این امکان هم وجود دارد که تغییرات اعمال شده از نظر داوران، کافی تشخیص داده نشده و در نتیجه مقاله رد گردد. نویسندگان همچنین نباید که زمان تجدیدنظر را خیلی طولانی نمایند. طولانی شدن روند تجدیدنظر توسط نویسندگان نه تنها سبب خواهد شد که جریان بررسی مجدد مقاله به تعویق افتد، بلکه موجب قدیمی شدن یافته‌های مقاله نیز می‌گردد که خود ممکن است منجر به رد شدن مقاله شود.

بنابراین، پس از تجدیدنظر منطقی در متن مقاله و در زمان معقول، نویسندگان باید متن تجدیدنظر شده همراه با نامه‌ای که به تک‌تک نظرات داوران پاسخ داده شده است را به مجله ارسال نمایند. معمولاً مطالب ارسالی توسط سردبیر و یا دستیار وی به دقت مطالعه شده و برای بررسی نهایی به یکی از داوران ارسال می‌گردد. اگر نویسندگان مقالات، نکات مطرح شده در این سخن سردبیری را در متن تجدید نظر شده خود به دقت مورد توجه قرار داده باشند، می‌توانند امیدوار باشند که در کوتاه ترین زمان ممکن نامه پذیرش مقاله را دریافت خواهند نمود.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-16]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1391.11.3.1.2]